

Afvisningen af at inddrage pressionsgrupper som forklaring er tilsvarende interessant: "Konklusionen på den diskussion er, at pressionsgrupper på enkelte områder kan have betydning, men at der ikke generelt er argumenter for, at disse er centrale for forståelsen af den offentlige sektors vækst" (s. 139). Tja, alt det der med magt og indflydelse er svært at stoppe ind i en computer.

De fire forklaringer på væksten i de offentlige udgifter bliver blottet for politik og interessekamp. De offentlige udgifter stiger af næsten automatiske grunde. De offentlige udgifter har den størrelse de har, fordi det skal de have. Blot et enkelt eksempel: Gennemførelse af barseldagpengereformer og indførelsen af børnefamilieydelsen sker fordi det politiske system "erkender", at "..befolkningens sammensætning var ved at blive ændret i en meget skæv retning" (s. 198).

Sluttelig vil jeg ikke undlade at nævne, at Akademisk Forlag ikke kan være bekendt at udsende en bog til den pris i en sproglig og korrekturmæssig tilstand, der vanskeliggør læsningen af bogen og sætter pæne menneskers tålmodighed på en alvorlig prøve. En student foreslog efter at have læst bogen, at forlaget måske har trykt det forkerte manuskript.

Peter Munk Christiansen
Institut for Statskundskab

Torbjörn Larsson, *Det svenska statsskicket*, Lund: Studentlitteratur, 1993, 432 s.

Hvorledes ser de formelle regler for det svenske demokrati ud? Og hvordan fungerer demokratiet i praksis?

Med bogen *Det svenska statsskicket* forsøger Torbjörn Larsson, der underviser og forsker i statsvetenskap ved Stockholms Universitet, at give svar på disse spørgsmål. Bogen er tænkt som en grundlæggende indføring i det svenske politiske system for statskundskabs- og jurastuderende.

En væsentlig styrke ved bogen er, at forfatteren overalt anlægger et historisk perspektiv på sit emne. Som forfatteren understreger, lader det sig ikke gøre at forstå det svenske samfunds politiske institutioner og processer, hvis man ikke anskuer dem i historiens lys. Ud over et indledende kapitel om det svenske politiske systems historik, gør forfatteren derfor også i bogens enkelte kapitler rede for den historiske sammenhæng, som de eksisterende institutioner, praksis og regler er fremvokset af.

En anden væsentlig styrke ved bogen er dens bredde. Som læser kommer man hele kompasset rundt. Der er kapitler om demokratisk teori, valgsystemer og politiske beslutningsprocesser. Om de centrale statsorganer, Riksdagen og regeringen. Om regeringsdannelsen. Om de kommunale organer. Om embedsapparatet, om partierne, interesseorganisationerne og massemediernes. Og endelig - hvad der vist ikke er så almindeligt i politologiske lærebøger - et kapitel om "Individet i det politiska systemet". Her trækkes modsætningen mellem

Afvisningen af at inddrage pressionsgrupper som forklaring er tilsvarende interessant: "Konklusionen på den diskussion er, at pressionsgrupper på enkelte områder kan have betydning, men at der ikke generelt er argumenter for, at disse er centrale for forståelsen af den offentlige sektors vækst" (s. 139). Tja, alt det der med magt og indflydelse er svært at stoppe ind i en computer.

De fire forklaringer på væksten i de offentlige udgifter bliver blottet for politik og interessekamp. De offentlige udgifter stiger af næsten automatiske grunde. De offentlige udgifter har den størrelse de har, fordi det skal de have. Blot et enkelt eksempel: Gennemførelse af barseldagpengereformer og indførelsen af børnefamilieydelsen sker fordi det politiske system "erkender", at "..befolkningens sammensætning var ved at blive ændret i en meget skæv retning" (s. 198).

Sluttelig vil jeg ikke undlade at nævne, at Akademisk Forlag ikke kan være bekendt at udsende en bog til den pris i en sproglig og korrekturmæssig tilstand, der vanskeliggør læsningen af bogen og sætter pæne menneskers tålmodighed på en alvorlig prøve. En student foreslog efter at have læst bogen, at forlaget måske har trykt det forkerte manuskript.

Peter Munk Christiansen
Institut for Statskundskab

Torbjörn Larsson, *Det svenska statsskicket*, Lund: Studentlitteratur, 1993, 432 s.

Hvorledes ser de formelle regler for det svenske demokrati ud? Og hvordan fungerer demokratiet i praksis?

Med bogen *Det svenska statsskicket* forsøger Torbjörn Larsson, der underviser og forsker i statsvetenskap ved Stockholms Universitet, at give svar på disse spørgsmål. Bogen er tænkt som en grundlæggende indføring i det svenske politiske system for statskundskabs- og jurastuderende.

En væsentlig styrke ved bogen er, at forfatteren overalt anlægger et historisk perspektiv på sit emne. Som forfatteren understreger, lader det sig ikke gøre at forstå det svenske samfunds politiske institutioner og processer, hvis man ikke anskuer dem i historiens lys. Ud over et indledende kapitel om det svenske politiske systems historik, gør forfatteren derfor også i bogens enkelte kapitler rede for den historiske sammenhæng, som de eksisterende institutioner, praksis og regler er fremvokset af.

En anden væsentlig styrke ved bogen er dens bredde. Som læser kommer man hele kompasset rundt. Der er kapitler om demokratisk teori, valgsystemer og politiske beslutningsprocesser. Om de centrale statsorganer, Riksdagen og regeringen. Om regeringsdannelsen. Om de kommunale organer. Om embedsapparatet, om partierne, interesseorganisationerne og massemediernes. Og endelig - hvad der vist ikke er så almindeligt i politologiske lærebøger - et kapitel om "Individet i det politiska systemet". Her trækkes modsætningen mellem

flertallets magt og den enkeltes individuelle rettigheder op, og individets forskellige - formelle som uformelle - muligheder for at sikre sin ret drøftes.

En tredje væsentlig styrke ved bogen er, at den er velskrevet, letlæst og stort set befriet for unødigt brug af politologisk, juridisk eller anden samfundsvidenskabelig kaudervælsk.

For en dansk læser kaster bogen et interessant lys ind over mange af vore hjemlige forfatningsmæssige og politisk-administrative diskussioner fra de senere år. Her skal blot nævnes nogle få eksempler til illustration.

Også i Sverige har man naturligt nok diskuteret procedurerne for regeringsdannelse. Et område hvor den danske virkelighed har haft det med at overhale såvel fantasien som grundlovens få formelle regler. Med forfatningsændringen i 1975 fik den svenske Riksdags formand tildelt den centrale rolle med at lede regeringsforhandlingerne efter et valg. En model vi i Danmark har praktiseret to gange uden større succes (Karl Skytte 1975 og Svend Jakobsen 1988). De svenske erfaringer synes heller ikke alt for gode. Formandsvalget i Riksdagen er - som Torbjörn Larsson livfuldt skildrer det - siden 1976 blevet stærkt politiseret, og tilliden til formandsinstitutionen som en neutral instans har været tilsvarende ringe. Også diskussionen af de svenske erfaringer med faste tre årige valgperioder og fælles valgdag for Riksdags- og kommunevalg kan give grund til eftertanke i en dansk sammenhæng.

Det svenske statsstyre adskiller sig som bekendt afgørende fra det danske derved, at der ikke i Sverige er ministerstyre. Heri har svenskerne historisk og aktuelt set et værn mod partipolitisk ministerindflydelse i konkrete enkeltsager vedrørende borgernes retsforhold. En svensk tamilsag ville således vanskeligt have kunnet tænkes. Bagsiden er, som Larsson påpeger, at de uformelle indflydelseskanaler kan bevirke, at ansvaret ikke går hånd i hånd med den politiske indflydelse.

Også hvad angår embedsmandskorpsets sammensætning er der væsentlig forskel på svensk og dansk. I toppen af den svenske statsadministration er der således et lag af politisk udpegede embedsmænd i form af statssekretærer, "politisk sagkyndige" og informationsmedarbejdere. I tal drejer det sig om ca. 150 personer, der må forlade deres poster ved et regeringsskifte. Udviklingen er sket gradvis og uden større principielle overvejelser. Noget kunne tyde på, at vi her - om end langsomt - kan være på vej til at følge i svenskernes spor.

Sammenfattende må man sige, at Torbjörn Larssons bog byder på en god mulighed for at få et overblik over det svenske politiske system. Som en grundlæggende indføring i det svenske politiske systems historiske og normative grundlag og faktiske funktion, har Torbjörn Larsson med sin bog ramt i midten af skiven.

Jens Peter Christensen
Juridisk Institut
Aarhus Universitet